

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMAT

Parikkalan seurakunta

KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMI
Parikkalan seurakunta
Kesäkuu 2024

Sisälllys	Sivu
Hautausmaiden hoitosuunnitelma Parikkalan seurakunnassa.....	3
Hautatoimen tehtävät ja tavoitteet.....	3
Ympäristöohjelma.....	3
Parikkalan seurakunnan hautausmaat.....	4
Hautausmaat ja kulttuuriympäristön vaaliminen.....	4
Hautausmaan kunnossapidon vastuut.....	7
Hautatoimen hoitovastuu.....	7
Omaisten hoitovastuu.....	8
Kunnossapito.....	10
Vuosikello.....	10
Hautausmaiden rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito.....	10
Hautausmaan talvihoito.....	11
Hautausmaan puhtaanapito ja jätehuolto.....	11
Hautausmaan kasvillisuuden hoito.....	11
Hautausmaan haitallisten vieraslajien torjunta.....	11
Hautausmaan avoimien viheralueiden hoito.....	12
Hautausmaan metsien hoito.....	12
Hautausmaan kunto- ja turvallisuustarkastukset ja -inventoinnit.....	12
Koneiden ympäristövaikutukset.....	12
Kemikaalihaittojen ehkäisy.....	13
Hautakivien uusiokäyttö.....	13
Pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.....	13
Kunnossapidon kehittäminen.....	13
Koulutus.....	14
Hoitosuunnitelman voimassaolo.....	14

Hautausmaalle on laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakunnalle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt. (Kirkkojärjestys 2023, 58 §)

Tämä hautausmaan hoitosuunnitelma on Parikkalan seurakunnan hautausmaille Parikkalassa, Saarella ja Uukuniemellä.

Hoitosuunnitelmassa määritellään hautausmaille kuuluva perushoidon toimenpiteet, seurakunnan ja omaisten vastuut. Hoitosuunnitelmassa huomioidaan seuraavien vuosien kunnostamis- ja kehittämiskohteita. Hoitosuunnitelmassa on huomioitu Ympäristöohjelman tavoitteet. Ympäristöohjelman mukaisesti hoitosuunnitelmassa on huomioitu mm. luontoarvot, kevyemmän hoidon alueet, vieraslajien torjunta ja hautakivien uusiokäyttö.

Hoitosuunnitelman laadinnassa on käytetty Seurakuntapuutarhurit ry:n vuonna 2022 julkaisemaa ”Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas” –kirjasta. Hoitosuunnitelma on laadittu huomioiden seurakunnan koko, resurssit, nykytilanne ja ympäristöohjelma.

Hautatoimella tarkoitetaan hautausmaan hallinto-, suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapito sekä hautauksiin liittyviä tehtäviä.

Hautatoimen perustehtäviä ovat hautaaminen, hautarekisterin ylläpito, hautausmaiden kunnossapito sekä seurakuntamestarityöt hautausmaalla (mm. siunaustilaisuudet, haudalle saatot ja urnanlaskut).

Hautatoimi huolehtii myös riittävästä hautapaikkavarannosta. Hautausmaan kulttuuriperinnön vaaliminen on myös yksi hautausmaatoimen tärkeistä tehtävistä.

Hautausmaiden hyvän kunnon ylläpitämiseksi tarvitaan jatkuvaa ja suunnitelmallista kunnossapitoa. Tavoitteena on luoda puitteet asianmukaiselle ja vainajan muistoa kunnioittavalle hautaan siunaamiselle, hautaamiselle ja muistamiselle.

Hautatoimi palvelee omaisia ja hautausmaalla kävijöitä kaikissa hautausmaatoimeen liittyvissä asioissa. Hautatoimi edustaa näkyvää osaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnasta ja tulee siten lähelle ihmistä.

Parikkalan seurakunnan kirkkoneuvosto on hyväksynyt seurakunnalle laaditun ympäristöohjelman (*Kirkkoneuvosto 2/2024*).

Ympäristöohjelma ohjaa hautausmaan hoidon suunnittelua ja hoitoa. Ympäristöohjelman asioita on sisällytetty hautausmaan hoitosuunnitelman useaan kohtaan, jolloin ne ovat käytännön toimintaa.

Ympäristödiplomin toimintaperiaatteet:

Ympäristödiplomin mukaisia kunnossapidon toimintaperiaatteita ovat muun muassa:

- Kehitetään ja kunnossapidetään hautausmaata osana laajempaa viherverkostoa.
- Käytetään kunnossapitoluokitusta monipuolisesti niin, että hautausmaalle syntyy myös luonnon monimuotoisuutta edistäviä vähemmän tehokkaasti hoidettavia alueita.
- Tunnistetaan, poistetaan ja hävitetään haitalliset vieraslajit asianmukaisesti.
- Varmistetaan monivuotisten kasvien soveltuvuus paikkakunnan kasvillisuusvyöhykkeelle.
- Hankitaan kotimaassa ja mieluiten lähellä tuotettuja kasveja ja muita kunnossapidon materiaaleja.
- Käytetään ympäristövaikutuksiltaan vähiten haittaavia tuotteita.
- Vältetään kemikaalien käyttöä.

- Torjutaan liukkautta sepelillä.
- Hävitetään rikkakasvit mekaanisesti.
- Käytetään hitaasti liukenevia lannoitteita maa-analyysien ohjeiden mukaan.
- Tehdään pölynsidontaa harkiten.
- Minimoidaan kasteluveden menekki kasteluautomaatiikan ja yöllä tapahtuvan kaste lun avulla.
- Suositaan akkukäyttöisiä pienkoneita.
- Käytetään pienkoneissa pienkonebenssiiniä.
- Laaditaan puustolle hoitosuunnitelma.
- Lajitellaan hautausmailla syntyneet jätteet huolellisesti ja opastetaan hautausmaan käyttäjiä lajitteluun.

Lähde: Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas, julkaisuvuosi 2022

Parikkalan hautausmaat:

Parikkalan hautausmaa
 Vierevin hautausmaa
 Parikkalan sankarihautausmaa
 Kirkkotarha
 Saaren hautausmaa
 Saaren sankarihautausmaat
 Paakasalmen hautausmaa
 Uukuniemen hautausmaa
 Uukuniemen sankarihautausmaa

Hautausmaat ovat luonteeltaan erilaisia ja siten hautausmaiden hoidon ohjeet poikkeavat jonkin verran eri hautausmailla.

Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä hautaustoimilain mukaan hautausmaa ja hautapaikat tulee hoitaa sen arvoa vastaavalla tavalla ja vainajien muistoa kunnioittaen. Hautojen hoidosta antaa ohjeet kirkkoneuvosto ja tarkempia neuvoja ja määräyksiä antaa hautausmaiden hoidosta vastaava viranhaltija/työntekijä. Nämä ohjeet koskevat kaikkia hautapaikkoja. Mikäli ohjeiden mukaista autojen hoitoa laiminlyödään hautaoikeuden haltijan toimesta voi seurakunta ottaa haudan hallintaansa. Tätä edeltää muistutusmenettely.

Hautausmaat ja kulttuuriympäristön vaaliminen

Kirkollisten rakennusten suojelusta on säännöksiä sekä evankelis-luterilaista kirkkoa koskevassa kirkkolaisissa (652/2023) että laissa ortodoksisesta kirkosta (985/2006). Suojelulainsäädännön tarkoitus on varmistaa, että kirkollisia rakennuksia hoidetaan ja korjataan asianmukaisella tavalla. Kirkkolain mukaan kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut evankelis-luterilaiset kirkolliset rakennukset kiinteine sisustuksineen ja taideteoksineen ovat suojeltuja. Kirkkolain suojelusäännöksiä sovelletaan myös kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan. Myös vuotta 1917 nuorempi kirkollinen rakennus voidaan suojella. Suojelusta kirkkolailla päättää Kirkkohallitus. Kirkkorakennuksille, kirkkopihaille ja hautausmaille on usein annettu suojelumerkintöjä ja -määräyksiä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa. Suuri osa kirkkojen ympäristöistä on valtakunnallisesti arvokkaita eli valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY). Ne on julkaistu osoitteessa www.rky.fi. Kirkoissa ja niiden ympäristöissä voi olla muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kohteita. Muinaismuistolaki

rauhottaa esihistoriallisten kohteiden lisäksi historiallisen ajan hautausten ja kirkollisen toiminnan jäännöksiä. Rauhoituksen piiriin luetaan myös kirkkomaahan liittyvien rakennusten ja rakenteiden kuten vanhojen kiviaitojen, porttihuoneiden, tapulien, luuhuoneiden ja hautakappeliin jäännöksiä. Muinaismuistokohteet otetaan huomioon muun muassa kaivutöiden (sähköjohdot yms.) yhteydessä. Museovirastoon otetaan yhteyttä aina kun kaivu- ja rakennustöitä tehdään muinaismuistojen välittömässä läheisyydessä. Vanhat hautausmaat ovat yleensä kirkon piha-alueella, nuoremmat hautausmaat on sijoitettu siitä erilleen. Jos kirkkopihaa muutetaan olennaisesti, laki velvoittaa seurakuntaa ja seurakuntayhtymää pyytämään Museoviraston lausunnon. Samoin toimitaan, jos kyse on kirkkopihan tai hautausmaan aidan tai portin tai sankarihautausmaan olennaisesta muuttamisesta. Tässä yhteydessä 'olennaisella muuttamisella' voidaan tarkoittaa esimerkiksi alueen ilmeen muuttamista alkuperäisestä sommitelmasta poiketen. Muun muassa reunakivien poisto kirkkopihassa sijaitsevalta historiallisesti arvokkaalta hautausmaalta voi olla olennainen muutos. Sen sijaan kasvillisuusalueen muutos, kuten puun kaataminen, ei ole olennainen muutos, jos poistettu kasvillisuus uusitaan. Lainsäädäntö on uudistumassa, joten jatkossa asia huomioidaan kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hoitamalla hautausmaalla sijaitsevia yksittäisiä hautausmuistomerkkejä eivät koske lakien suojelusäännökset. Haudalle sijoitettua muistomerkkiä ei saa poistaa ilman seurakunnan ja seurakuntayhtymän eli hautausmaan ylläpitäjän suostumusta. Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija – seurakunnan ja seurakuntayhtymän tehtävänä on huolehtia hautausmaiden yleisten alueiden, kuten käytävien, puiden, pensaiden ja yhteismuistomerkkien hoidosta. Haltijattomat, hoitamattomat hautausmuistomerkit voivat joutua poistettaviksi, ellei seurakunta ja seurakuntayhtymä toisin päättä. Monen kirkkoympäristön ja hautausmaan puusto on ikääntynyt ja uusiminen edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua ja puuston varovaista uudistamista. Yleensä asemakaava-alueella ja toisinaan yleiskaava-alueella puiden kaatamiseen tarvitaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen, kunnan myöntämä maisematyöluupa. Joskus hautausmaa voi jäädä hoidon ulkopuolelle. Muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan ja seurakuntayhtymän hoidossa olevalla hautausmaalla, ovat muinaismuistolain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lisäksi sellaisia ovat pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maan pinnalla ei ole merkkejä. Lähde: Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas, julkaisuvuosi 2022

Kirkkolaki 652/2023

Parikkalan hautausmaa on otettu käyttöön vuonna 1925 ja on suuruudeltaan 4,94 hehtaaria. Alkuperäisen hautausmaasuunnitelman on laatinut puutarha-arkkitehti Ola Malmström Helsingistä.

Alue on jaettu 18 osastoon, jotka on rajattu käytävin ja istutuksin, ympäriinsä hautausmaa on aidattu kuusaidalla. Pohjakartta on vuodelta 1996.

Vierevin hautausmaa on Parikkalan kirkolta noin 1,5 km Vierevin tietä valtatie 6:n suuntaan. Hautausmaa on perustettu vuonna 1890 ja varsinaisesti ollut käytössä vuoteen 1925 saakka. Ensimmäinen asemakaava on vuodelta 1889. Hautausmaata hoidetaan metsähautausmaana ja alue on aidattu ympäriinsä kiviaidalla. Hautauksia suoritetaan **vain sukuhautoihin**, käytännössä vain 1-2 hautausta vuosittain. Uusia hautapaikkoja hautausmaalle ei myönnetä. Pohjakartta on vuodelta 2002.

Parikkalan kirkkotarhan hautausmaa sijaitsee Parikkalan kirkon vieressä ja on suuruudeltaan 3,05 hehtaaria, pitäen sisällään myös sankarihauta-alueen. Asemakaava on vuodelta 1889 ja pohjakartta vuodelta 2001. Kirkkotarha on ollut ennen Vierevin hautausmaan perustamista seurakunnan varsinainen hautausmaa. Nykyään alueelle ei enää haudata, vaan sitä hoidetaan puistomaisena alueena.

Parikkalan sankarihautausmaa on Parikkalan kirkon vieressä, kirkkotarhan sisään jäävä hautausmaa on suuruudeltaan 1750 neliometriä. Alueen on laatinut puutarha-arkkitehti Pentti Ahola ja pohjakartta on vuodelta 2001. Sankarihautausmaahan on haudattu oman pitäjän talvi- ja jatkosodassa kaatuneita vainajia yhteensä 313. Jokaisella vainajalla on oma muistolaattansa. Seurakunta ja kunta vastaavat yhdessä muistomerkkien kunnosta ja hoidosta.

Saaren hautausmaa sijaitsee 200 metriä Saaren kirkon alapuolella Maironiemen keskustajaman suuntaan. Hautausmaan **vanha osa** on otettu käyttöön vuonna 1928 ja suuruudeltaan 1,53 hehtaaria. Uudempi osa **Pappila**, on otettu käyttöön vuonna 1981 ja suuruudeltaan 0,9 hehtaaria.

Alue on jaettu 12 osastoon, joista vanhalla puolella on seitsemän ja uudella puolella viisi. Käytävät rajaavat osastot toisistaan. Hautausmaa on aidattu ympäriinsä kuusaidalla.

Ruumishuoneella on leposija neljälle vainajalle. Pihapiirissä sijaitsee vuonna 1986 Antti Neuvosen suunnittelema sankarivainajien muistomerkki, **Rauhan taipaleella**.

Hautausmaa-alueella sijaitsee **sankarihauta-alue**, johon on haudattu oman pitäjän **jatkosodassa** kaatuneita vainajia yhteensä 114.

Saaren kirkon vieressä, kirkkotarhan sisällä, noin 150 neliometriä käsittävä alue, joka on merkitty kirkkotarhan asemakaavaan vuonna 1933. Ympäristösuunnittelu Soini Ky on laatinut alueelle vuonna 2005 kasvillisuussuunnitelman.

Sankarihautausmaahan on haudattu oman pitäjän **talvisodassa** kaatuneita vainajia yhteensä 30. Jokaisella vainajalla on oma muistolaattansa. Seurakunta ja kunta vastaavat muistomerkkien kunnosta, kuten myös istutuksista yhdessä.

Paakasalmen hautausmaa sijaitsee noin 2,5 km Uukuniemen kirkolta Niukkalan taajaman suuntaan. Hautausmaan vanha osa, **Lepola**, on vihitty käyttöön vuonna 1891 ja uudempi osa, **Rauhala**, puolestaan vuonna 1937. Lepolan pinta-ala on 1,53 hehtaaria ja Rauhalan 2,48 hehtaaria.

Alue on jaettu uuden kartan mukaan kolmeentoista osastoon, joista vanhalla Lepolan puolella on yksitoista ja uudella Rauhalan puolella kaksi. Osastoissa on yhteensä 3984 hautapaikkaa. Hautausmaa on aidattu ympäriinsä kiviaidalla.

Alueella sijaitsee myös kaksipaikkainen ruumishuone sekä varastona toimiva vanha leikkuuhuone.

Muistomerkkien tulee soveltua hautausmaan ja osaston yleiskuvaan. Pohjakartta on vuodelta 2017.

Uukuniemen sankarihautausmaa on Uukuniemen kirkon vieressä, kirkkotarhan sisällä, 1500 neliometriä käsittävä alue, joka sisältyy kirkkotarhan pinta-alaan. Kartta sankarihautausmaahan haudatuista on vuodelta 2019. Kasvillisuussuunnitelman on laatinut Ympäristösuunnittelu Soini Ky vuonna 2005.

Sankarihautausmaahan on haudattu oman pitäjän talvi- ja jatkosodassa kaatuneita vainajia yhteensä 206. Vuoden 1918 sodan muistomerkkin läheisyyteen on haudattu 18 vainajaa. Jokaisella vainajalla on oma muistokivi.

Sankarihauta-aluetta muistomerkkeineen ja istutuksineen hoidetaan yhdessä kunnan kanssa.

Uukuniemen vanha hautausmaa sijaitsee Uukuniemen kirkolla. Kellotapulin vieressä kiviäidalla rajattu hautausmaa on pyhitetty käyttöön vuonna 1700, viimeinen hautaus suoritettu vuonna 1914. Pinta-alaltaan 7000 neliometriä sisältyen kirkkotarhaan. Aluetta ei ole osastoitu. Hautausmaa pidetään luonnonvaraisena, metsähautausmaana. Muistomerkit ovat pystymallisia kivimuistomerkkejä, puu- ja rautaristejä.

Hautausmaan kunnossapidon vastuut:

Hautatoimen hoitovastuut:

Hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. (Hautaustoimilaki 13§)

Seurakunnalle kuuluva, hautausmaan perushoito. Seurakunta vastaa hautausmaiden yleisistä alueista, eli mm. seuraavien kunnossapidosta:

- kulkuväylät, käytävät ja pysäköintialueet
- seurakunta vastaa pääkäytävien lumitöistä ja hiekoituksesta talvella
- yhteiset nurmialueet, metsäpohjat, käytävät
- hautausmaarakenteet, kuten aidat ja aidanteet, portit, penkit, valaisimet, pyörätelineet, opasteet, hulevesijärjestelmät, kasteluvesijärjestelmät ja kameravalvonta
- rakennusten kunnossapito
- yleinen puhtaanapito
- hautausmailla on seurakunnan toimesta hoidettu jätehuolto
- hautausmailla on myös astiat kompostijätteitä varten
- seurakunta vastaa vesihuollosta sulan maan aikana hautausmaan asiakkaille
- muiden yleisten alueiden kasvillisuuden hoito
- yhteisten muistelupaikkojen, muistolehtojen, yhteisten muistomerkkien kunnossapito ja hoito.
- myös hautapaikkojen nurmialueet leikataan
- seurakunnan hautojenhoitorahasto vastaa tehdyistä haudanhoitosopimuksista.
- seurakunta korvaa ja korjaa hautakiville, reunakiville tai hautakiveen kiinteästi kuuluville lyhdyille syntyneet vahingot, mikäli ne ovat aiheutuneet haudoilla tehtävissä työtehtävissä

- seurakunta ei kunnosta muista materiaalista tehtyjä hautojen reunoja, kuin luonnonkivistä valmistettuja ja vain siinä tapauksessa, että vahinko on tullut seurakunnan toiminnan johdosta
- seurakunta oikaisee hautakiven tarvittaessa haudankaivuun jälkeisinä kahtena ensimmäisenä vuonna
- seurakunta tiivistää haudan. Haudalle kylvetään nurmikko. Työ tehdään viimeistään haudankaivuuta seuraavana kesänä.
- seurakunnalle palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito tapahtuu kirkkovaltuuston päätöksen mukaan.

Omaisten hoitovastuu:

Kirkkolain (652/2023) 3. luvun 33 § mukaan hautaoikeuden haltija vastaa siitä, että hautaa hoidetaan hautausmaan arvon mukaisesti.

Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija. Omaisten vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautamuistomerkeineen sekä kasveille varattuine istutusalueineen (kukkapesä). Hautaoikeuden haltija vastaa haudan hoidosta koko haudan pinta-alalta. Omaiset kustantavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautamuistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokustannukset. Hautaoikeuden haltija vastaa haudan istutuksista, hautamuistomerkestä ja sen hoidosta, mahdollisista reunakivistä ja muistomerkin sekä mahdollisten reunusten oikaisusta ja hoidosta. Hauta tulee pitää siistinä.

- hautaoikeuden haltija voi hallinta-ajan puitteissa tehdä haudanhoidosta sopimuksen seurakunnan haudanhoitorahaston kanssa.
- Istutusten paikka on kukkapesässä, joka on välittömästi muistomerkin jalkakiven edessä sijaitseva alue. Kukkapesän syvyys on 30-40 cm hautakiven etupinnasta. Kukkapesä ei ulotu jalkakiven sivuille. Kukkapesän korko on haudan pinnan tasossa.
- istutuksille varatulle alueelle ei ole pakollista istuttaa kasveja, siinä voi olla nurmikko, hiekka tai kunta – haudan pinnasta riippuen hautausmaittain erilaisilla valinnoilla.

- nurmikon siistimisestä hautamuistomerkin ja kukkapesän ympäriltä.

Hautaoikeuden haltija vastaa mahdollisista kukkapesän reunuksista

- Jos asiakas haluaa reunustaa kukkapesän, niin istutuksia varten asennettavat altaat tulee upottaa maahan siten, että altaan reuna on nurmikon tason alapuolella.
- Kukkapesän voi reunustaa myös kivisillä reunakivillä. Hautaoikeuden haltija vastaa hautamuistomerkeistä ja reunuksista
- muistomerkit reunakivet ja haudan reunukset ovat hautaoikeuden haltijan ja omaisten omaisuutta ja he vastaavat niiden hoidosta ja oikaisusta sekä kunnossapidosta
- seurakunta voi poistaa hautausmaan hoitoa vaikeuttavat reunukset, kivet ja kivetykset
- reunakivellisellä haudalla omaisten vastuulla on hoitaa koko reunakivien rajaama alue

Puuvartistet kasvit ja rikkaruohot

- haudalla olevien rikkaruohojen ja puuvartisten kasvien poisto kuuluu omaisille. Puuvartistet kasvit eivät ole sallittuja haudoilla.
- jos haudalla kasvaa hautakiveä korkeampia kasveja tai jos kasvusto leviää kukkapesää laajemmalle alueelle seurakunta voi poistaa ne. Hautaoikeuden haltija vastaa haudalle tuoduista esineistä
- irtonaisia muistoesineitä ei suositella tuotavaksi haudoille, seurakunta ei vastaa niistä
- irtolyhdyt tulee kerätä kesäkaudeksi pois ja säilyttää omaisten varastoissaan kesäkaudella Roskien ja muun jätteen poistaminen haudalta on haudan haltijan tehtävä
- roskien kuten kukkien, roskien ja palaneiden hautakynttilöiden poistaminen haudalta on omaisten tehtävä
- omaisten on poistettava hautaamisen yhteydessä haudalle lasketut kukkalaitteet toukokuussa 15 päivän ja muulloin 30 päivän kuluessa, minkä jälkeen seurakunnalla on oikeus poistaa ne
- hautaoikeuden haltijan tulee huolehtia hallinnassaan olevan haudan jätteiden lajittelusta hautausmaan ohjeiden mukaisesti
- hautausmaiden jätteiden lajittelupisteillä on ohjeet jätteiden lajittelusta hautausmailla

Hoitamattomat haudat:

Haudanhoitovelvoite perustuu lakiin. Hoitamattomien hautojen osalta määritellään hoitamattomuuden perusteet ja hoitamattomuuskuulutuksen prosessi.

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty, Haudan kunnostus on tehtävä vuoden määräajassa siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu.

Haudan hoitamattomuuden perusteita ovat esimerkiksi:

- hauta on ollut selkeästi hoitamatta vähintään kaksi vuotta
- haudalla on kaatunut tai vaarallisesti kallellaan oleva hautamuistomerkki
- kasveille varatulla istutusalueella tai reunakivien rajaamalla alueella kasvaa runsaasti ja häiritsevästi rikkakasveja, kuten voikukkia, nokkosia, kortetta, pujoa tai puiden tai pensaiden taimia
- istutettu kasvillisuus on levinnyt sille varatun istutusalueen ulkopuolelle. Istutusalueella kasvavan monivuotisen perennan tai sammalen perusteella hautaa ei katsota hoitamattomaksi. Hautojen hoitamattomuutta seurataan

Hoitamattomuutta dokumentoidaan valokuvaamalla ja muilla keinoin. Jatkossa määritellään selkeät kriteerit hoitamattomalle haudalle ja tiedotetaan niistä seurakuntalaisia ja hautoikeudenhaltijoita

Seurakunnan päätöksellä seurakunnan hoidettavaksi otetut haudat ja muistomerkit

Kirkkovaltuuston päätöksellä voidaan ottaa hoidettavaksi muistomerkkejä ja hautoja. Seurakunnan hoidettavana olevista haudoista pidetään luetteloä.

Kunnossapito:

Vuosikello (liite tämän hoitosuunnitelman lopussa, sivu)

Hautausmaille on laadittu vuosikello, johon on koottu kunnossapidon tehtävät. Hautausmaiden vuosittaiset hoitotoimenpiteet ovat vuosikellossa. Vuosikelloon on kunnossapidon lisäksi koottu muita vuotuisia hautausmaita koskevia tehtäviä ja toimintoja.

Hautausmaan rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito

Seurakunta vastaa hautausmaiden yleisistä alueista, eli mm. seuraavien kunnossapidosta. Seurakunta vastaa yhteisten muistelupaikkojen kunnossapidosta ja hoidosta. Ja huolehtii, että muistelupaikoilla on tilaa uusille tervehdyksille.

Seurakunta vastaa kulkuväylien, käytävien ja pysäköintialueiden hoidosta.

Seurakunta vastaa aitojen, aidanteiden, penkkien, pyörätelineiden ja opasteiden hankkimisesta ja huollosta.

Kasteluun käytetään seurakunnan omasta verkosta tulevaa vettä. Vesi tulee läheisistä lammista.

Vesi kytketään hautausmaiden vesipisteille keväällä ja vesijohdot tyhjenetään syksyllä. Hautausmailla on vesisäiliöitä ja vesipisteitä, joista omaiset voivat noutaa kasteluvettä. Vesipisteiden sijoitukset näkyvät hautausmaakaavoissa.

Parikkalan hautausmaalla, kirkkotarhassa ja Uukuniemen kirkkotarhassa on hulevesikajoja. Hulevesiviemäreiden kuntoa tarkkaillaan vuosittain.

Kaikki hautausmaa-alueiden pääkäytävät ovat valaistut ja sähköisiä työkaluja varten on olemassa pistorasiat, paitsi Viereville ei tule sähköä.

Hautausmaiden talvihoito

Pääkäytävät pidetään aurattuna ja hiekoitettuna arkisin ja pyhäpäivinä.

Hautausten yhteydessä avataan kulkutiet kyseiselle haudalle saattajia varten.

Hautausmaan puhtaanapito ja jätehuolto

Hautausmaat ovat kunnallisen jätehuollon piirissä. Jätteet lajitellaan kunnan jätehuoltomääräysten mukaisesti ja noudatetaan ympäristönsuojelumääräyksiä. Maatuva jäte toimitetaan kompostoitavaksi. Jätepisteet on merkitty hautausmaakaavoihin.

Jätepisteiden sisällä on keräysastiat maatuva, metalli ja poltettava jäte.

Jätepisteillä on jätteiden lajitteluohjeistus hautausmailla asioiville.

Palamattomalle kynttiläjätteelle pyritään löytämään jatkokäyttö.

Hautausmaan kasvillisuuden hoito

Kasvivalinnoissa suositetaan kotimaisia, Suomen ilmasto-olosuhteisiin sopeutuneita monivuotisia kasvilajeja ja –lajikkeita. Kasvivalinnoissa pyritään huomioimaan ilmastonmuutoksen tuoma kasvituhoojien ja kasvitautien lisääntyminen. Luonnollisia niitty- ja ketoalueita pyritään luomaan. Perennaistutuksia pyritään käyttämään mm. sankarihautausmailla, yhteisillä muistomerkeillä ja seurakunnan hoitoon ottamilla haudoilla. Tällä hetkellä vain Parikkalan sankarihautoilla on perenna. Saaren sankarihautojen perenna ei selviytynyt viime talvesta, joten sinne jouduttiin istuttamaan yksivuotiset kesäkukat. Sopivan perennan suunnittelu ja etsiminen on jatkuvasti käynnissä.

Yleisten alueiden kasvillisuuden hoito kuuluu seurakunnalle, kuten pensasaitojen ja kuusi-aitojen leikkuu, istutusalueiden leikkuu ja kitkeminen sekä näiden lannoittaminen.

Yhteiset istutusalueet kitketään 2-3 kertaa kasvukaudella ja pensasaidat 1 kerran kasvukaudella. Nurmikot ajetaan yleisillä alueilla ja hautarivien väleissä. Metsähautausmailla suositetaan kunttaa.

Metsäpohjien hoidosta vastaa seurakunta. Nurmikon leikkuuta vähennetään kuntan lisääntymiseksi Vierevillä ja Paakasalmen hautausmaalla. Kunttaa on mahdollista istuttaa, niin että nurmikonleikkuutarve vähenee.

Haudalle istutettujen kasvien tulee pysyä hautakiveä matalampina ja ne eivät saa levitä kukkapesän ulkopuolelle. Hautausmaahenkilökunta voi poistaa kasveja, jotka leviävät haudalla.

Hautausmaan haitallisten vieraslajien torjunta

Vieraslajit ovat lajeja, jotka ovat levinneet luontaiselta levinneisyysalueeltaan uudelle alueelle ihmisen mukana, joko tarkoituksella tai tahattomasti. Haitallisella vieraslajilla tarkoitetaan vieraslajia, jonka on todettu uhkaavan luonnon monimuotoisuutta tai siihen liittyviä ekosysteemipalveluita.

Haitallisia vieraslajeja ei tule istuttaa tai muilla keinoin tuoda hautausmaiden alueelle. Hautausmaan alueelle tulleet haitalliset vieraslajit tulee poistaa. On toivottavaa, että hautausmaan alueelle ei tuoda muitakaan helposti tilaa valtaavia kasveja.

Hautausmaahenkilökunta voi poistaa haudalle levinneen haitallisen vieraslajin. Lupiini on levinnyt hautausmaille: Vierevin hautausmaa ja Paakasalmen hautausmaa.

Lupiinin torjunta: kasvin ei anneta kukkia. se niitetään 2-3 kertaa kasvukauden aikana. Lisäksi lupiinia poistetaan mekaanisesti, juurineen tai alueita voidaan peittää siellä missä se on mahdollista. Jättipalsamia on Parikkalan hautausmaalla ja Saaren hautausmaalla.

Jättipalsamin torjunta: kasvin ei anneta siementää. Jättipalsamia niitetään sekä kerätään kasvustot pois. Hautausmailla voidaan järjestää vieraslajitalkoita.

Hautausmaan avoimien viheralueiden hoito

Vierevin hautausmaa on melko luonnonmuotoinen metsähautausmaa. Puustoa ja kanervikkoa on paljon ja hyvin vähän nurmikonleikkuuta. Kuntan annetaan kasvaa siellä missä sitä on.

Niittyjen ja ketojen lajivalikoimaa voidaan tarpeen mukaan laajentaa siemen tai taimi-istutuksin. Paakasalmen hautausmaa on osittain metsää ja kanervikkoa, eikä ruoho oikein kasva muuallakaan köyhän maaperän vuoksi.

Parikkalan ja Saaren hautausmailla on paljon ruohoalueita, joita on leikattava, mutta osa-alueista hautausmaiden reunoilla pyritään muuttamaan niitty- ja ketovyöhykkeitä.

Hautausmaan metsien hoito

Hautausmaakiinteistöillä on pinta-alallisesti vain vähän metsää. Hautausmailla seurataan puiden kuntoa. Hautausmailta voidaan poistaa yksittäisiä/muutamia puita tarpeen vaatiessa. Pyritään siihen, että suurempia hakkuita ei ole tarpeen tehdä, mutta Viereville levinnyt kirjanpainajatoukka pakottaa siellä poistamaan kuusia ja suuri osa koivuista on lahoamassa yhtä aikaa. Vioittuneita ja muuten haittaavia puita poistetaan tarpeen mukaan. Hautausmaiden turvallisuudesta tulee huolehtia puuston kunnossa pidolla. Hautausmailla arvioidaan puiden poiston yhteydessä, istutetaanko johonkin kohtaan uusia puita, poistettujen tilalle.

Hautoja ei anneta paikoista, jossa hautaaminen aiheuttaisi puun kaadon, jos puu on muuten terve ja säästettävä. Metsähautausmailla voi olla luonnon monimuotoisuutta lisääviä elementtejä, lahoppua ja harvinaisempia lajeja, esim. kääpiä, näitä suositaan.

Hautausmaan kunto- ja turvallisuustarkastukset ja –inventoinnit

Turvallisuus on tärkeää sekä hautausmailla työskentelevien että hautausmaalla käyvien asiakkaiden ja omaisten kannalta.

Työntekijöiden kanssa työturvallisuutta käsitellään perehdytyksessä. Otettaessa käyttöön uusia koneita, laitteita ja työmenetelmiä työturvallisuudesta keskustellaan ja tutustutaan konekohtaisiin ym. ohjeisiin. Koneella ei tule työskennellä, jos ei tiedä miten sitä käytetään ja millaista suojavarustusta tulee käyttää. Työntekijöillä on käytössään asianmukaiset työsuojaimet ja muut suojavarusteet ja niiden käyttöä valvotaan.

Hautausmaiden koneiden ja laitteiden, rakenteiden, puiden ym. kuntoa seurataan päivittäisessä työssä. Hautakiviä seurataan ja jos ne ovat kallistuneet niin että ovat vaaraksi hautausmaahenkilökunnalle tai hautausmailla asioiville, ne kehoitetaan oikaisemaan. Jatkossa suunnitellaan hautausmaan turvallisuuden seurantaa ja miten sitä kehitetään.

Koneiden ympäristövaikutukset

Työkoneita hankittaessa suositaan akkukäyttöisiä koneita, jos mahdollista. Hankittavilla koneilla tulee olla EU-tyyppihyväksyntä. Pakokaasuihin vaikutetaan myös katalyysattoreilla ja muilla pakokaasujen suodattimilla. Työssä käytetään mekaanisia koneita, kun se on mahdollista.

Polttoaineina käytetään puhtaita poltto- ja voiteluaineita, pienkonepolttoaineita, biopohjaisia aineita ja polttoaineita, joissa ei ole hiilivetyjä. Siimaleikkureihin pyritään löytämään biohajoava siima, jotta mikromuovia ei päädy luontoon.

Kemikaalihaittojen ehkäisy

Ympäristölle tai terveydelle haitallisten torjunta-aineiden käyttöä pyritään minimoimaan. Jos kasvinsuojeluaineita joudutaan käyttämään, käytetään myrkyttömiä aineita. Suositaan haitattomampia aineita, kuten etikka, rypsiöljy tai luonnonmukaisia vihollisia, kuten leppäkertut. Rikkaruohot torjutaan ensisijaisesti myrkyttömin keinoin, mekaanisesti. Kasvipohjaisia torjunta-aineita voidaan tarvittaessa käyttää. Parikkalan alueen hautausmailla ei juurikaan käytetä torjunta-aineita. Ainoastaan muurausten torjuntaan joudutaan silloin tällöin turvautumaan. Lannoitteina käytetään hidaskaikutteisia lannoitteita. Lannoitteiden ja muiden aineiden käyttömäärät ja -ajat kirjataan ylös.

Hautakivien uusiokäyttö

Hautakivet tai hautamuistomerkit ovat omaisten omaisuutta. Haudan hallinta-ajan päätyttyä muistomerkit siirtyvät seurakunnalle, mikäli omaiset eivät niitä poista. Seurakunnalle palautuneita hautakiviä on haudattu hautausmaalla olevalle alueelle. Valitettavasti hautakivien jatkokäyttö on käytännössä meillä aika hankalaa ja kallista. Hautojen reunakiviä on käytetty pengerryksiin ja kukkapenkkin reunoihin.

Pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt

Vuosittain, päivittäisen hoitotyön ohella keskitytään tehostamaan jotakin hautausmaan hoidon osaa. Yleensä tämä vaatii suunnittelua edellisellä kaudella tarvittavien resurssien varoamiseksi.

Vuonna 2024 hautausmaiden kunnostamisen painopistealueena on puuston ja käytävien hoito. Vuonna 2025 istutetaan hautausmaalle uusia puita ja pensaita. Vuonna 2024 kartoitetaan mitä toimia millaisia puita ja istutuksia tulisi laittaa.

Muita pidemmällä aikavälillä tehtäviä parannustöitä

- asiakkaiden käytössä olevien työkalujen telineet
- yhteisten muistomerkkien ja muistomerkkialueiden kunnostaminen
- Vierevin hautausmaa, kiviainan kunnostaminen
- Opasteiden lisääminen hautausmaalle

Kunnossapidon kehittäminen

Päivittäisessä työssä seurataan saapuvaa palautetta ja reagoidaan siihen. Kerrotaan tiimin sisällä saadusta palautteesta. Ryhdytään toimiin, kun tarpeen, muutetaan toimintaa ja vietään kiitokset sille, jolle ne kuuluvat. Tapahtumien jälkeen kerätään tukitoimissa tulleita huomioita toiminnan kehittämiseksi.

Hautausmaiden laadullisia tavoitteita kehitetään jatkossa ja tavat, joilla tavoitteiden saavuttaminen mitataan. Kunnossapitoa kehitetään päivittäisessä työssä, ja lisäksi kehittäminen vaatii huomioita, keskustelua, suunnittelua ja asioiden kirjaamista. Hoitosuunnitelman päivittäminen määräajoin on hyvä kehittämisen osa.

Viheralueiden kunnossapitoluokitusta ei ole tehty. Käytännön työssä kuitenkin jotkin alueet hoidetaan tiiviimmin puhtaanapidon intensiivisyyden ja siisteystason näkökulmasta. Hautausmaan ja mahdollisesti sen eri osien kunnossapitoluokitus on hyvä laatia jatkossa,

mahdollisesti myös kunnossapitotaso ja laatuvaatimukset. Haudan hoidon ohje tulee tehdä, ja tiedottaa mm. omaisille ja haudanhaltijoille sekä hautausmaalla vieraileville. Tuhaamisen ja hautaamisen ympäristövaikutuksia ja vainajan muistamisen ympäristönäkökulmia voisi olla tarpeen jatkossa selvittää ja kehittää. Sekä tuoda näitä omaisten tietoon.

Hautausmaahenkilöstön ympäristökoulutus

Hautausmaiden henkilökunta, mukaan lukien kausityöntekijät perehdytetään ympäristöohjeisiin ja ympäristöystävällisiin työskentelytapoihin. Kausityöntekijöiden osalta ympäristöasioita käydään läpi perehdytettäessä ja jokapäiväisessä työn ohjauksessa. Päivittäiset työskentely- ja toimintatavat ohjaavat ympäristön kannalta oikeisiin valintoihin.

Henkilökuntaa kannustetaan valitsemaan koulutuksia, jotka tukevat heidän ympäristöosaamistaan. Hautausmaiden ja niiden toimistojen henkilökunta on avainasemassa myös omaisten kanssa tapahtuvassa viestinnässä. Lisäksi hautojen hoidon ohjeistus, haudan haltijan vastuista tiedottaminen ohjaa ympäristön huomioivaan toimintaan.

Hoitosuunnitelman voimassaolo

Tämä hoitosuunnitelma on voimassa toistaiseksi. Hoitosuunnitelmaa päivitetään vähintään muutaman vuoden välein, tai tarvittaessa aiemmin.

Lähteet:

Kirkkolaki (652/2023)

Seurakuntapuutarhurit ry, Toim. Tajakka Hanna. 2022. Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas.

verkkosivu: Suomen ev.lut. kirkko. 2023. Kirkon ympäristödiplomi. <https://evl.fi/ymparistodiplomi/>

Parikkalan hautausmaiden vuosikello		
TAMMIKUU		Lumityöt, hiekoitus, lumikuormien tarkkailu, jäämisten ehkäisy
HELMIKUU		Sama kuin edellä
MAALISKUU		Sama kuin edellä
HUHTIKUU	1. viikko	Valmistautumista pääsiäiseen, toimitukset kirkkoihin
	2. viikko	Hautakenttien siivousta
	3.-5. viikko	kausityöntekijöiden tulon valmistelu
		Kirkon ja Leirimajan siivousta
		Ruohon leikkuu alkaa
TOUKOKUU	1. viikko	Siivousta hautausmailla
		Siivoustalkoot
		Hautakivien oikaisua ja hautojen tasausta
	2. viikko	Kirkkotarhan haravointi
		Koivunoksia sankarihautoille ja narsisseja jos löytyy
		Leirimajan ja Vierevin haravointia
	3.-5. viikko	Hoitohautojen laputus, Penkkien teko
		Kirkkotarhan penkit, Sankarihautausmaan penkit, hautausmaan penkit, Vierevin penkit
	1. viikko	Kasvihuoneen valmistelua kukkien tuloon
		Alppiruusujen lannoitus
2. viikko	Kukat tulevat ja istutus alkaa, ensin kirkko ja sankarihautausmaa	
3. viikko	Istutus pitäisi tulla valmiiksi tällä viikolla	
	Hautojen hoitojen tarkastus	
4. viikko	Kukkapenkkien hoitoa ja yleisten alueiden hoitoa. Alppiruusujen lannoitus	
HEINÄKUU	1. viikko	Kukkapenkkien hoitoa
		Kukkamäärien laskeminen
	3. viikko	Kastelulannoitus
	5. viikko	Kastelulannoitus
ELOKUU		Hautojen ja yleisten alueiden hoitoa
SYYSKUU	3. viikko	Kappelin siivousta
	4. viikko	Roskisten pesua ym. välineiden huoltoa
	5. viikko	Viereviltä vesiastiat ja kukat pois, hautausmaalta kukat pois
LOKAKUU	1. viikko	Kirkkotarhasta ja sankarihautoilta kukat pois
		Havutus, varaukset talousarvioon, kukkatilaukset
	2. viikko	Työvälineiden pesu, taukotuvan siivous, vesijohtojen tyhjennys
MARRASKUU		Pyhäinpäivä, isänpäivä, Adventtiaika
		Aurausviitat, lumityöt, hiekoitus, koneiden ja kalusteiden huoltoa
JOUULUKUU		Ennakoivat lumityöt parkkipaikoilta, joulukuusien laittaminen
		Kirkonmenojen siirtyminen kirkosta toisiin tiloihin, tilastot